Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 18. junija 2026 *

„Predhodno odločanje – Območje svobode, varnosti in pravice – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Kolizija zakonov – Uredba (ES) št. 593/2008 (Rim I) – Pravo, ki se uporabi – Potrošniške pogodbe – Izjeme – Finančne pogodbe na razliko (CFD) – Pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument – Postopek določanja cen CFD – Razlika med razponom menjalnega tečaja, sprejetim v naročilu potrošnika, in razponom v izvedeni transakciji“

V zadevi C-346/25,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Nejvyšší soud (vrhovno sodišče, Češka republika) z odločbo z dne 12. maja 2025, ki je na Sodišče prispela 22. maja 2025, v postopku

FIBO Markets LTD

proti

J. P.,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi O. Spineanu-Matei (poročevalka), predsednica senata, N. Piçarra in N. Fenger, sodnika,

generalni pravobranilec: R. Norkus,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za J. P. M. Hostinský, advokát,

– za Evropsko komisijo C. Auvret, J. Hradil in S. Noë, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: češčina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(4)(d) Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja (Rim I) (UL 2008, L 177, str. 6; v nadaljevanju: Uredba Rim I).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo FIBO Markets LTD (v nadaljevanju: FIBO) in osebo J. P. v zvezi s plačilom dobička, za katerega ta oseba meni, da ga ni ustvarila zato, ker je družba FIBO prepozno izvršila naročilo za nakup v okviru finančne pogodbe na razliko (f*inancial contract for differences*) (v nadaljevanju: CFD), in pravom, ki se uporablja za pogodbena razmerja med tema strankama.

Pravni okvir

Uredba Rim I

3 V uvodnih izjavah 7, 23, 25, 26, 28 in 30 Uredbe Rim I je navedeno:

„(7) Vsebinsko področje uporabe in določbe te uredbe morajo biti skladne z Uredbo Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 1791/2006 z dne 20. novembra 2006 (UL 2006, L 363, str. 1)] (Bruselj I) in Uredbo (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) [(UL 2007, L 199, str. 40)].

[…]

(23) V pogodbah, pri katerih velja ena pogodbena stranka za šibkejšo, bi morala biti ta šibkejša pogodbena stranka zaščitena s kolizijskimi pravili, ki so za varstvo njenih interesov ugodnejša od splošnih pravil.

[…]

(25) Potrošniki bi morali biti zaščiteni s takšnimi pravili države njihovega običajnega prebivališča, od katerih ni dovoljeno odstopanje z dogovorom, pod pogojem, da je bila potrošniška pogodba sklenjena kot rezultat opravljanja gospodarskih in poklicnih dejavnosti podjetnika v tej državi. Enako varstvo bi moralo biti zagotovljeno, če podjetnik pri opravljanju gospodarskih ali poklicnih dejavnosti, vendar ne v državi, kjer potrošnik običajno prebiva, na kakršen koli način usmerja svoje dejavnosti v to državo ali v več držav, vključno s to državo, in je pogodba sklenjena kot rezultat teh dejavnosti.

(26) Za namene te uredbe bi moralo za finančne storitve, kot so naložbene storitve in dejavnosti ter pomožne storitve, ki jih za potrošnika opravi podjetnik, iz oddelkov A in B Priloge I k Direktivi 2004/39/ES [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov in o spremembah direktiv Sveta 85/611/EGS, 93/6/EGS in Direktive 2000/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/22/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek, 7 str. 263), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2006/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2006

(UL 2006, L 114, str. 60) (v nadaljevanju: Direktiva 2004/39)], in za pogodbe za prodajo enot v kolektivnih naložbenih podjemih, ne glede na to, ali so zajeti v Direktivi Sveta 85/611/EGS z dne 20. decembra 1985 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o kolektivnih naložbenih podjemih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP) [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 139)], veljati člen 6 te uredbe. Kadar gre za sklicevanje na pogoje izdajanja ali ponudbe prenosljivih vrednostnih papirjev javnosti ali sklicevanje na vpis in odkup enot v kolektivnih naložbenih podjemih, bi zato morala ta sklicevanja vključevati vse vidike, ki izdajatelja ali ponudnika zavezujejo v razmerju do potrošnika, ne bi pa smela vključevati vidikov, ki se nanašajo na opravljanje finančnih storitev.

[…]

(28) Pomembno je zagotoviti, da za pravice in obveznosti v zvezi s finančnim instrumentom ne velja splošno pravilo, ki se uporablja za potrošniške pogodbe, saj bi to lahko povzročilo, da bi se za vsak izdan instrument uporabljalo drugo pravo, s čimer bi se spremenil njegov značaj ter izničila njegova zamenljivost pri trgovanju in ponudbi. Prav tako, kadar se izdajo ali ponudijo takšni instrumenti, za pogodbeno razmerje med izdajateljem ali ponudnikom in potrošnikom ne bi smela veljati obvezna uporaba prava države običajnega prebivališča potrošnika, saj je za izdajanje ali ponudbo treba zagotoviti enotne pogoje. Enako bi moralo veljati za večstranske sisteme iz člena 4(1)(h), pri katerih bi bilo treba zagotoviti, da pravo države običajnega prebivališča potrošnika ne bi posegalo v pravila, ki se uporabljajo za pogodbe, sklenjene v okviru teh sistemov ali z upravljavcem takšnih sistemov.

[…]

(30) Za namene te uredbe so finančni instrumenti in prenosljivi vrednostni papirji instrumenti iz člena 4 Direktive 2004/39/ES.“

4 Člen 1 Uredbe Rim I, naslovljen „Vsebinsko področje uporabe“, v odstavku 1, prvi pododstavek, določa:

„Ta uredba se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja v civilnih in gospodarskih zadevah v primerih, ko pride do kolizije med zakoni več držav.“

5 Člen 6 navedene uredbe, naslovljen „Potrošniške pogodbe“, določa:

„1. Brez poseganja v člena 5 in 7 se za pogodbo, ki jo fizična oseba sklene za namen, ki ga ni mogoče obravnavati kot poslovno ali poklicno dejavnost te osebe (‚potrošnik‘), z drugo osebo, ki opravlja svojo poslovno ali poklicno dejavnost (‚podjetnik‘), uporablja pravo države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, pod pogojem, da podjetnik:

(a) izvaja svoje poslovne ali poklicne dejavnosti v državi, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, ali

(b) na kakršen koli način usmerja take dejavnosti v to državo ali več držav, vključno s to državo,

in da pogodba spada v okvir takih dejavnosti.

2. Ne glede na odstavek 1 lahko pogodbeni stranki za pogodbo, ki izpolnjuje pogoje iz odstavka 1, izbereta pravo, ki naj se uporablja v skladu s členom 3. Vendar pa taka izbira potrošnika ne sme prikrajšati za zaščito, ki mu jo zagotavljajo določbe, od katerih ni dovoljeno odstopanje z dogovorom, po pravu, ki bi se uporabljalo v skladu z odstavkom 1, če pogodbeni stranki ne bi izbrali drugega prava.

[…]

4. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata:

[…]

(d) za pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument, ter pravice in obveznosti, ki tvorijo pogoje, ki urejajo izdajanje ali javne ponudbe in javne prevzemne ponudbe prenosljivih vrednostnih papirjev ter vpis in odkup enot v kolektivnih naložbenih podjemih, kolikor te dejavnosti ne predstavljajo finančnih storitev;

[…].“

Direktiva 2004/39

6 Direktiva 2004/39 se je v skladu s svojim členom 70, drugi odstavek, uporabljala od 1. novembra 2007. Z Direktivo 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov ter spremembi Direktive 2002/92/ES in Direktive 2011/61/EU (UL 2014, L 173, str. 349), kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2016/1034 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. junija 2016 (UL 2016, L 175, str. 8), je bila z učinkom od 3. januarja 2018 razveljavljena Direktiva 2004/39 in določeno, da se sklicevanja na določen pojem iz zadnjenavedene direktive ali njen člen štejejo za sklicevanja na ustrezni pojem ali ustrezni člen Direktive 2014/65. Vendar se glede na čas nastanka dejstev v sporu o glavni stvari za ta spor še naprej uporablja Direktiva 2004/39.

7 Člen 4 Direktive 2004/39, naslovljen „Opredelitve“, je v odstavku 1 določal:

„Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve:

[…]

17. ‚finančni instrument‘ je eden od instrumentov iz oddelka C Priloge I;

[…].“

8 V oddelku C Priloge I k Direktivi 2004/39 je bil pod naslovom „Finančni instrumenti“ naveden seznam finančnih instrumentov, na katere se nanaša ta direktiva, med katerimi so bile v točki 9 tega oddelka navedene CFD.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

9 J. P. je fizična oseba s stalnim prebivališčem v Češki republiki. FIBO je družba ciprskega prava, ki opravlja dejavnost trgovca z vrednostnimi papirji in ponuja svoje storitve prek spleta, med drugim strankam s stalnim prebivališčem v Češki republiki.

10 Oseba J. P. je 2. oktobra 2014 z družbo FIBO na daljavo sklenila okvirno pogodbo, imenovano „Terms of Business“ (v nadaljevanju: okvirna pogodba), s katero ji je bilo omogočeno opravljati transakcije na trgu za menjavo valut, imenovanem „trg FOREX“, z izdajanjem naročil za nakup in prodajo osnovne valute, ki jih je morala družba FIBO izvesti prek svoje spletne platforme za menjavo. Določba 8.10 okvirne pogodbe je določala, da si družba FIBO pridržuje pravico, da v primeru tehnične napake te platforme ne izvede transakcije, ki jo je odredila oseba J. P., in sicer, da ne sklene ustrezne CFD ali da jo po potrebi izpolni pod drugačnimi pogoji, zlasti po tečaju, ki ni naveden v naročilu osebe J. P.

11 V okvirni pogodbi je bilo določeno, da se med osebo J. P. in družbo FIBO sklenejo individualne pogodbe, opredeljene kot „CFD“, ki so finančni instrumenti, katerih cilj je ustvarjanje dobička zaradi razlike v menjalnih tečajih, ki se uporabljajo za nakup oziroma prodajo osnovne valute glede na nasprotno valuto. Poleg tega je oseba J. P. izkoristila možnost poslovanja z „loti“, pri čemer je bil lot vreden 100.000 ameriških dolarjev (USD) (približno 85.000 EUR), z uporabo učinka finančnega vzvoda. Ta mehanizem ji je omogočil posredovanje na trgu v zneskih, ki so bili višji od sredstev, ki jih je dejansko imela na voljo.

12 Določba 30.2 okvirne pogodbe je bila določba, s katero je bilo kot pravo, ki se uporablja za to okvirno pogodbo in za vsa transakcijska razmerja med osebo J. P. in družbo FIBO, določeno ciprsko pravo.

13 Oseba J. P. je 3. oktobra 2014 z družbo FIBO sklenila CFD, na podlagi katere je oddala naročilo za nakup 35 lotov po menjalnem tečaju, ki je bil določen glede na japonski jen, pri čemer je sprejela, da v primeru nasprotnega predloga družbe FIBO ta ne sme izvršiti naročila za nakup po določenem menjalnem tečaju. Ker je bil ta nasprotni predlog v tako določenem razponu, ga je oseba J. P. sprejela s potrditvijo naročila za nakup.

14 Zaradi obravnave zelo velikega števila naročil v sistemu trgovanja družbe FIBO, je ta družba naročilo, ki ga je oddala oseba J. P., izvedla s 16-sekundno zamudo, v kateri je prišlo do spremembe menjalnega tečaja na trgu FOREX. Zato je družba FIBO znesek ameriških dolarjev, ki jih je naročila oseba J. P., kupila po menjalnem tečaju, ki je bil drugačen od menjalnega tečaja, ki ga je oseba J. P. sprejela s potrditvijo svojega naročila za nakup.

15 Oseba J. P. meni, da če bi bilo njeno naročilo za nakup osnovne valute izvršeno brez zamude, bi ustvarila dodaten dobiček v višini 8927,90 USD (približno 7599 EUR).

16 Oseba J. P. je zato pri Krajský soud v Ostravě (regionalno sodišče v Ostravi, Češka republika) vložila tožbo za vračilo zneska neupravičene obogatitve družbe FIBO. Navedeno sodišče je s sodbo z dne 9. decembra 2022 družbi FIBO naložilo, da osebi J. P. plača 8927,90 USD skupaj z zamudnimi obrestmi. Glede določitve prava, ki se uporablja, pa je presodilo, da pravna razmerja med osebo J. P. in družbo FIBO spadajo na področje češkega prava, ker je treba zadevno okvirno pogodbo šteti za potrošniško pogodbo v smislu člena 6 Uredbe Rim I. Po mnenju istega sodišča se izjema iz člena 6(4)(d) te uredbe ne uporablja.

17 Krajský soud v Ostravě (regionalno sodišče v Ostravi) je namreč ugotovilo, da je treba razlikovati glede na to, ali se pogodba nanaša na sam finančni instrument ali na pravice in obveznosti v zvezi s trgovanjem s tem instrumentom. V tem drugem primeru so zadevne storitve po njegovem mnenju finančne storitve, za katere ne velja izjema iz člena 6(4)(d) navedene uredbe. Zato naj bi bila posledica te določbe, da se iz določb o varstvu potrošnikov izključijo le finančni instrumenti kot taki, ne pa tudi pogodbe, ki urejajo pridobitev teh instrumentov in z njimi povezane transakcije. Tako se je po mnenju tega sodišča izjema iz navedene določbe uporabljala le za CFD, sklenjene med strankama, ki so bili finančni instrumenti kot taki, in ne za okvirno pogodbo, v kateri so bili opredeljeni le pogoji, pod katerimi je bilo mogoče skleniti take posamične pogodbe.

18 Vrchní soud v Olomouci (višje sodišče v Olomoucu, Češka republika) je s sodbo z dne 27. julija 2023 v pritožbenem postopku potrdilo sodbo Krajský soud v Ostravě (regionalno sodišče v Ostravi). Po ugotovitvah višjega sodišča okvirna pogodba ni vsebovala pravic in obveznosti, ki tvorijo „finančni instrument“, temveč je določala sklop pravil in postopkov, ki osebi J. P. omogočajo sklenitev pogodbenih razmerij z družbo FIBO ali prek nje z drugimi osebami. Navedlo je, da čeprav bi ta razmerja lahko pripeljala do sklenitve finančnega instrumenta, je ta vseeno izhajal iz opravljene „finančne storitve“.

19 Družba FIBO je nato vložila kasacijsko pritožbo pri Nejvyšší soud (vrhovno sodišče, Češka republika), ki je predložitveno sodišče, pri čemer je trdila, da sta sodišči, ki sta meritorno odločali o zadevi, napačno uporabili pravo, ker sta razsodili, da se za spor o glavni stvari uporablja češko pravo. Zato mora predložitveno sodišče ugotoviti, katero pravo, torej češko ali ciprsko, se uporablja za pravna razmerja med strankama iz postopka v glavni stvari.

20 V zvezi s tem predložitveno sodišče meni, da je treba za določitev prava, ki se uporablja, zlasti preučiti, ali pravila o oblikovanju cene CFD ali pravica, priznana družbi FIBO, da enostransko spremeni ceno transakcije v nasprotju s pravili iz okvirne pogodbe, spadajo med pravice in obveznosti, „ki tvorijo finančni instrument“ v smislu člena 6(4)(d) Uredbe Rim I, ali pa spadajo med pravice in obveznosti na področju „opravljanja finančne storitve“, ki bi lahko spadale na področje uporabe člena 6 te uredbe.

21 Po mnenju predložitvenega sodišča narava CFD, vsebina okvirne pogodbe in podrobna pravila za izpolnitev CFD, sklenjene med strankama, povzročajo težave pri razlagi pojmov, navedenih v prejšnji točki, vključno s pogojem, da ne gre za opravljanje finančne storitve. V zvezi s tem navaja, da so CFD zelo špekulativni, tvegani in nestandardizirani produkti, katerih struktura naj ne bi omogočala jasnega razlikovanja med pravicami in obveznostmi, ki jih opredeljujejo kot finančni instrument, in tistimi, ki jih je mogoče povezati z opravljanjem finančnih storitev.

22 Predložitveno sodišče navaja, da je Sodišče že ugotovilo, da je CFD finančni instrument, zlasti v sodbah z dne 3. oktobra 2019, Petruchová (C-208/18, EU:C:2019:825), in z dne 2. aprila 2020, Reliantco Investments in Reliantco Investments Limassol Sucursala București (C-500/18, EU:C:2020:264). Vendar je bila ta razlaga podana v okviru Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1). Ta uredba pa naj ne bi vsebovala izjeme, ki bi bila primerljiva z izjemo iz člena 6(4)(d) Uredbe Rim I. Zato predložitveno sodišče meni, da iz sodne prakse Sodišča še ni mogoče jasno ugotoviti, katere so posebne pravice in obveznosti, ki so povezane s CFD, zlasti kar zadeva postopek oblikovanja njene cene ali razlike v ceni. Tako naj bi se postavljalo tudi vprašanje, ali ta postopek spada v okvir opravljanja finančnih storitev ali pa se nanaša na pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument.

23 V teh okoliščinah je Nejvyšší soud (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 6(4)(d) Uredbe [Rim I], razlagati tako, da pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument, vključujejo tudi pravice in obveznosti v zvezi s postopkom določanja cen [CFD] ali s postopkom oblikovanja razlike med cenami osnovnih sredstev, v zvezi s katerimi je sklenjena taka [CFD]?“

Vprašanje za predhodno odločanje

24 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(4)(d) Uredbe Rim I razlagati tako, da – kar zadeva CFD, sklenjeno med podjetnikom in potrošnikom – izraz „pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument“ v smislu te določbe zajema pravice in obveznosti, ki se nanašajo na finančne pogoje, pod katerimi se naročilo potrošnika izvrši, in, natančneje, na določitev razlike med referenčnimi tečaji za izračun dobička ali izgube, ki izhaja iz te CFD. Natančneje, sprašuje se, ali ta izraz zajema določbe okvirne pogodbe, sklenjene med potrošnikom in podjetnikom, ki zadnjenavedenemu omogočajo, da takega naročila ne izvrši ali ga izvrši pod drugačnimi pogoji od tistih, ki jih je prvotno določil potrošnik.

25 Najprej je treba opozoriti, da je namen Uredbe Rim I prispevati k usklajenosti kolizijskih pravil, ki veljajo v državah članicah. Za spodbujanje predvidljivosti izida sporov in za zagotovitev varnosti v zvezi s pravom, ki se uporablja, ta uredba določa enotna kolizijska pravila, ki določajo isto pravo, ki se uporablja, ne glede na državo članico, v kateri je vložena tožba.

26 Člen 6(1) Uredbe Rim I določa, da se za pogodbo, ki jo fizična oseba – potrošnik – za namen, ki ga ni mogoče obravnavati kot poslovno ali poklicno dejavnost te osebe, sklene z drugo osebo, podjetnikom, ki opravlja svojo poslovno ali poklicno dejavnost, uporablja pravo države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, če podjetnik svoje poslovne ali poklicne dejavnosti opravlja v državi, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, ali usmerja to dejavnost v to državo ali v več držav, vključno s to državo.

27 V skladu s členom 6(2) Uredbe Rim I lahko stranki potrošniške pogodbe, in sicer pogodbe, ki sta jo sklenila podjetnik in potrošnik, izbereta pravo, ki se uporablja za pogodbo, vendar zaradi te izbire potrošnik ne sme biti prikrajšan za varstvo, ki mu ga zagotavljajo določbe, od katerih ni dovoljeno odstopati z dogovorom, po pravu, ki bi se uporabljalo na podlagi odstavka 1 tega člena 6, če pogodbeni stranki ne bi izbrali drugega prava.

28 Člen 6(4) Uredbe Rim I določa primere, v katerih se odstavka 1 in 2 navedenega člena 6 ne uporabljata.

29 Natančneje, člen 6(4)(d) te uredbe določa, da se ta odstavka 1 in 2 ne uporabljata za „pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument“, ter pravice in obveznosti, ki tvorijo pogoje, ki urejajo izdajanje ali javne ponudbe in javne prevzemne ponudbe prenosljivih vrednostnih papirjev ter vpis in odkup enot v kolektivnih naložbenih podjemih, če te dejavnosti ne predstavljajo finančnih storitev.

30 V zvezi s tem je v uvodni izjavi 28 Uredbe Rim I navedeno, da je „[p]omembno […] zagotoviti, da za pravice in obveznosti v zvezi s finančnim instrumentom ne velja splošno pravilo, ki se uporablja za potrošniške pogodbe, saj bi to lahko povzročilo, da bi se za vsak izdan instrument uporabljalo drugo pravo, s čimer bi se spremenil njegov značaj ter izničila njegova zamenljivost pri trgovanju in ponudbi“.

31 V Uredbi Rim I pojem „finančni instrument“ ni opredeljen.

32 Vendar je v uvodni izjavi 30 te uredbe pojasnjeno, da so za njeno uporabo „finančni instrumenti in prenosljivi vrednostni papirji instrumenti iz člena 4 Direktive 2004/39/ES“.

33 V členu 4(1), točka 17, Direktive 2004/39 je „finančni instrument“ opredeljen kot eden od instrumentov iz oddelka C Priloge I k tej direktivi, naslovljene „Seznam storitev in dejavnosti ter finančnih instrumentov“. V tem oddelku C so med drugim navedene CFD ter prenosljivi vrednostni papirji, opcijske pogodbe, terminske pogodbe, menjalni posli, nestandardizirane terminske pogodbe in druge pogodbe na izvedene finančne instrumente v zvezi z vrednostnimi papirji, valutami ali obrestnimi merami.

34 Kot poudarja Evropska komisija, je finančni instrument mogoče opredeliti kot niz pravic in obveznosti, ki spadajo na področje prava družb, kot so delnice družb, ali pa je pogodbene narave, kot so obveznice, opcijske pogodbe ali pogodbe o izvedenih finančnih instrumentih. Kar, natančneje, zadeva CFD, so te pogodbene narave. Gre za pogodbe na izvedene finančne instrumente, poravnane v gotovini, katerih namen je prenesti na vlagatelja izpostavljenost nihanjem vrednosti temeljnega sredstva. Transakcija med strankama temelji na razliki med trenutno vrednostjo temeljnega sredstva ob sklenitvi pogodbe in njegovo vrednostjo ob prodaji.

35 V obravnavani zadevi se vprašanje predložitvenega sodišča, nanaša na opredelitev „pravic in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument“ v smislu člena 6(4)(d) Uredbe Rim I.

36 Iz predložitvene odločbe je namreč razvidno, da je imela družba FIBO na podlagi določbe 8.10 okvirne pogodbe v primeru tehnične napake platforme za menjavo ali drugih tehničnih težav pravico, da naročila, ki ga je oddala oseba J. P., ne izvrši ali da ga izvrši po ceni, ki je drugačna od tiste, ki jo je prvotno sprejela oseba J. P.

37 Za odgovor na postavljeno vprašanje je treba člen 6(4)(d) Uredbe Rim I razlagati ne le ob upoštevanju besedila tega člena, ampak tudi njegovega konteksta in ciljev, ki se uresničujejo z ureditvijo, katere del je navedeni člen (glej v tem smislu sodbo z dne 8. novembra 2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, točka 31).

38 Najprej, kar zadeva besedilo člena 6(4)(d) Uredbe Rim I, je treba navesti, da je v francoski različici te določbe uporabljen glagol „tvoriti“ v izrazu „pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument“, pri čemer uporaba tega glagola lahko vodi do ugotovitve, da se izključitev finančnih instrumentov iz varstva potrošnikov iz navedene določbe nanaša le na pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument kot tak.

39 Vendar je treba navesti, da obstaja razhajanje med jezikovnimi različicami člena 6(4)(d) Uredbe Rim 1.

40 Skoraj v vseh teh jezikovnih različicah, in sicer v 22 od njih, je uporabljen glagol „tvoriti“. To velja za bolgarsko (*съставляват*), špansko (*constituyan*), češko (*představují*), dansko (*udgør*), grško (*συνιστούν*), angleško (*constitute*), francosko (*constituent*), irsko (*arb … iad*), hrvaško (*predstavljaju*), italijansko (*costituiscono*), latvijsko (*veido*), litovsko (*sudarančioms*), madžarsko (*megtestesített*), malteško (*jikkostitwixxu*), nizozemsko (*vormen*), poljsko (*stanowiących*), portugalsko (*constituam*), romunsko (*constituie*), slovaško (*predstavujú*), slovensko (tvorijo), finsko (*muodostavat*) in švedsko (*utgör*) različico.

41 Estonska različica te določbe ima, ne da bi bil v njej uporabljen ta glagol, v bistvu enak pomen kot 22 jezikovnih različic, navedenih v prejšnji točki, saj se nanaša na pravice in obveznosti „v obliki finančnega instrumenta“ (*finantsinstrumendi kujul esinevad*).

42 Nemška različica te določbe pa se razlikuje od teh drugih različic, saj je v tej različici uporabljen izraz „v povezavi s finančnim instrumentom“ (*im Zusammenhang mit einem Finanzinstrument*), katerega obseg je širi od obsega, ki izhaja iz glagola „tvoriti“.

43 V tem okviru je treba opozoriti, da v skladu s sodno prakso Sodišča formulacija, uporabljena v eni od jezikovnih različic določbe prava Unije, ne more biti edina podlaga za razlago te določbe oziroma ne more imeti prednosti pred drugimi jezikovnimi različicami. Določbe prava Unije je treba namreč razlagati in uporabljati enotno, ob upoštevanju različic v vseh jezikih Unije. V primeru razhajanj med različnimi jezikovnimi različicami besedila prava Unije je treba zadevno določbo razlagati glede na splošno sistematiko in namen ureditve, katere del je (glej v tem smislu sodbo z dne 27. oktobra 1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, točka 14, in sklep z dne 2. decembra 2022, Compania Naională de Transporturi Aeriene Tarom, C-229/22, EU:C:2022:978, točka 21 in navedena sodna praksa).

44 Glede na besedilo člena 6(4)(d) Uredbe Rim I v 23 od 24 jezikovnih različic te določbe je mogoče ugotoviti, da navedena določba ne zajema vseh pravic in obveznosti, ki so povezane s finančnim instrumentom, ampak le tiste, ki sestavljajo ta instrument kot tak.

45 Kar zadeva CFD, se namreč njena lastna struktura nanaša zlasti na mehanizem, s katerim se stranke izpostavijo spremembam vrednosti temeljnega sredstva in ob izpolnitvi pogodbe določijo razliko, ki jo je ena dolžna drugi.

46 Nasprotno pa določbe, ki urejajo pogoje, pod katerimi podjetnik prejme, obdeluje, izvršuje ali spreminja naročilo, ki ga je dal potrošnik, zgolj glede na besedilo člena 6(4)(d) Uredbe Rim I ne spadajo med pravice in obveznosti, ki tvorijo sam finančni instrument.

47 Ta razlaga besedila te določbe je potrjena s kontekstualno razlago navedene določbe. V zvezi s tem je treba navesti, da uvodna izjava 30 te uredbe za pojem „finančni instrumenti“ napotuje na instrumente iz člena 4 Direktive 2004/39. Ta direktiva pa v Prilogi I razlikuje med investicijskimi storitvami in dejavnostmi, naštetimi v oddelku A te priloge, in finančnimi instrumenti, naštetimi v oddelku C navedene priloge, med katerimi so tudi CFD. Ta oddelek A se med drugim nanaša na sprejemanje in posredovanje naročil v zvezi z enim ali več finančnimi instrumenti, izvajanje naročil v imenu strank, poslovanje za lastni račun in upravljanje portfeljev. Te storitve se nanašajo na finančne instrumente, vendar se ne prekrivajo s pravicami in obveznostmi, ki jih tvorijo.

48 Iz tega sledi, da določbe okvirne pogodbe, ki opredeljujejo pogoje, pod katerimi podjetnik prejme ali izvrši naročilo v zvezi s CFD, vključno s pogoji, ki mu v primeru tehničnih težav omogočajo, da tega naročila ne izvrši ali ga izvrši po ceni, ki je drugačna od tiste, ki jo je potrošnik prvotno sprejel, spadajo v okvir opravljanja finančne storitve, in ne v okvir opredelitve samega finančnega instrumenta.

49 Nazadnje, ta razlaga je v skladu s ciljem člena 6(4)(d) Uredbe Rim I. Iz uvodne izjave 28 te uredbe je razvidno, da je namen izključitve pravic in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument, s področja uporabe zaščitnih pravil, ki so za potrošniške pogodbe določena v odstavkih 1 in 2 tega člena 6, preprečiti, da bi uporaba različnih zakonov za izdane instrumente spremenila njihov značaj ter izničila njihovo zamenljivost pri trgovanju in ponudbi.

50 Ta cilj pa ne upravičuje razširitve te izključitve na določbe okvirne pogodbe, ki v posamičnem razmerju med podjetnikom in potrošnikom urejajo pogoje sprejemanja, obdelave ali izvršitve naročila v zvezi s CFD. Taka razširitev bi bila poleg tega težko združljiva s členom 6(4)(d) Uredbe Rim I, ki pomeni odstopanje in ki ga je treba razlagati ozko, saj izključuje uporabo zaščitnih pravil iz odstavkov 1 in 2 tega člena 6.

51 Poleg tega so CFD, kot navaja predložitveno sodišče, kompleksni, zelo špekulativni in nestandardizirani instrumenti, ki pomenijo veliko tveganje za potrošnika. Široka razlaga izraza „pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument“, ki bi vanj vključevala določbe okvirne pogodbe, ki podjetniku omogočajo, da enostransko spremeni pogoje izvršitve naročila ali sklenitve CFD, bi povzročila, da bi bil potrošnik prikrajšan za varstvo, ki mu ga zagotavlja pravo države članice, v kateri ima običajno prebivališče, ali – če bi taka razlaga pripeljala do uporabe prava tretje države – celo za varstvo, ki izhaja iz prava Unije. Zato je omejitev tega izraza na pravice in obveznosti, ki opredeljujejo CFD kot tako, v skladu s ciljem varstva potrošnikov iz člena 6(4) Uredbe Rim I.

52 Glede na zgoraj navedene razloge je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(4)(d) Uredbe Rim I razlagati tako, da – kar zadeva CFD, sklenjeno med podjetnikom in potrošnikom – izraz „pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument“ v smislu te določbe zajema pravice in obveznosti, ki se nanašajo na finančne pogoje, pod katerimi se naročilo potrošnika izvrši, in, natančneje, na določitev razlike med referenčnimi tečaji za izračun dobička ali izgube, ki izhaja iz te CFD, ne zajema pa določb okvirne pogodbe, sklenjene med potrošnikom in podjetnikom, ki zadnjenavedenemu omogočajo, da takega naročila ne izvrši ali da ga izvrši pod drugačnimi pogoji, kot jih je sprva določil potrošnik.

Stroški

53 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

Člen 6(4)(d) Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja (Rim I)

je treba razlagati tako, da –

kar zadeva finančno pogodbo na razliko (*financial contract for differences*), sklenjeno med podjetnikom in potrošnikom – izraz „pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument“ v smislu te določbe zajema pravice in obveznosti, ki se nanašajo na finančne pogoje, pod katerimi se naročilo potrošnika izvrši, in, natančneje, na določitev razlike med referenčnimi tečaji za izračun dobička ali izgube, ki izhaja iz te finančne pogodbe na razliko (*financial contract for differences*), ne zajema pa določb okvirne pogodbe, sklenjene med potrošnikom in podjetnikom, ki zadnjenavedenemu omogočajo, da takega naročila ne izvrši ali da ga izvrši pod drugačnimi pogoji, kot jih je sprva določil potrošnik.

Podpisi